

KÖKÉNYESI NIKOLETTA

MÉDIATUDATOSSÁGRA NEVELÉS AZ ÓVODÁTÓL A FELSŐOKTATÁSIG

Absztrakt

A média alakítja és formálja a világról alkotott nézeteinket, és alkalmas arra is, hogy erősítse vagy gyengítse identitásunkat, hiszen a média a kultúra része. A felgyorsult társadalomban az információ befogadásának feltételei és körülményei is megváltoztak. A kutatások azt állítják, hogy sem a gyermekek, sem pedig a fiatal felnőttek nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel vagy a kritikai tudatossággal, amelyek a digitális média felhasználásához vagy használatához elengedhetetlenek. A médiatudatosságra nevelés tehát napjainkban kiemelten fontos, hiszen a technikai eszközök fejlődése rohamossá vált, az információs túlterheltség a társadalom minden korosztályát érinti. Ezért is van szükség a médiatudatosságra nevelésre az oktatás minden szintjén.

Kulcsszavak: médiatudatosság, médiapedagógia, médiaműveltség

Ebben az írásban szeretném felhívni a figyelmet a médiatudatosságra nevelés szükségességére. Miért is van szükség a médiatudatosságra nevelésre, amikor a modern kor gyermekei beleszületnek egy digitális világba, és életüket teljes mértékben átszövi a média? Nap mint nap észrevétlenül tanulják meg kezelni a digitális eszközöket. A kérdés persze az, hogy mennyire tudják értő módon kezelni és felhasználni ezeket az eszközöket és az onnan szerzett információkat.

A Z generáció és az azt követő alfa generáció tagjai hozzá vannak szokva a gyors és komplex ingerekhez. A nagy mennyiségű információhoz való gyors hozzáférés egyedi hatást gyakorol a gyermekek és a fiatal nemzedék gondolkodására egyaránt. A hagyományos lineáris gondolkodásra épülő olvasás, tanulás már nem köti le ezeknek a generációknak a figyelmét, mert a gondolkodásukra a hipertextes mechanizmus jellemző. A tevékenységüket az online világban meghatározza a multitasking folyamat, amely azt jelenti, hogy több médiumot használnak egy időben, vagy egy médiumot használnak több médiatartalom fogyasztására (Aczél, 2013). Képesek a megosztott figyelemre, ugyanakkor

hangsúlyozandó, hogy e tevékenység végzése közben az információ feldolgozásának hatékonysága nagymértékben csökken. A fiatal nemzedék megváltozott tanulási gyakorlata miatt a pedagógusok is rá vannak kényszerítve arra, hogy felülvizsgálják a hagyományos pedagógiai módszereiket, és az ifjabb generációk szükségleteit figyelembe véve újabb stratégiákat, technikákat és módszereket alkalmazzanak a gyakorlatban (vö. Lénárd, 2015).

A média megismerését és az arról való tanítást a 2012-ben kiadott Nemzeti alaptanterv (NAT) a képzés teljes időtartamára előírja. A Digitális Oktatási Stratégia a médiatudatosságra nevelés követelménye mellett a pedagógusok számára is előírja digitális kompetenciájuk folyamatos fejlesztését. Ezért kell foglalkozni ezzel a nagy jelentőséggel bíró témával. A médiatudatosság, a médiaműveltség témakörét a gyermekek és a pedagógusok szemszögéből is be kívánom mutatni. Az Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campusán hirdetett *Médiatudatosságra nevelés az iskolában* (kódja: NBP_MI706G2) című kurzus gyakorlati tapasztalatait prezentálom, illetve néhány jól működő szakmai portált kívánok ismertetni, amelyet a leendő pedagógusok is alkalmazni tudnak a munkájukban.

1. Média, médiaműveltség, médiapedagógia

A társadalomban a média különleges szerepkörrel rendelkező szervezetet testesít meg, melynek önálló szabályai, megjelenési formái vannak. A XX–XXI. században a média szerepe megnőtt, és változtak társadalmi, politikai és kulturális vonatkozásai is. A globalizáció és a technika gyors fejlődésének hatására a hírek is nagy tömegben és könnyen váltak elérhetővé. Megváltozott a tér-idő viszonylat és a földrajzi kötöttség (vö. Dessewffy, 2004). Ezek változásával egy időben a kommunikációs rendszerek is robbanásszerű fejlődésen mentek keresztül. A globalizáció és a kommunikációs struktúra változása hatással van a tradicionális emberi kapcsolatokra is, tehát megváltoznak az emberek életének személyes viszonyai (vö. Giddens, 2000). Megfigyelhető egy olyan réteg kialakulása, amely ebben az információáradatban nem tud eligazodni, és ezáltal tovább fokozódik az elszigetelődése és térvessztése. A globalizáció és a tömegmédia együttes hatása a már meglévő negatív társadalmi változásokat még inkább felerősítette.

Több kutatás arra világít rá, hogy sem a gyermekek, sem pedig a fiatal felnőttek nem rendelkeznek azokkal az ismeretekkel vagy kritikai tudatossággal, amelyek a digitális média használatához és alapos értelmezéséhez elengedhetetlenek (vö. Livingstone és mtsai., 2014; Koltay, 2016). Az egyetemi hallgatók körében is azt tapasztalhatjuk, hogy bizonyos eszközöket és programokat kiválóan és hatékonyan tudnak kezelni, míg más, esetleg a tanulásban kitűnően felhasználható alkalmazások használatával szinte egyáltalán nincsenek tisztában.

„A médiapedagógia a pszichológia, a szociológia, a pedagógia, a médiakutatás, a médiaelmélet metszetében álló gyorsan fejlődő új tudományterület, amely a médiával összefüggésben megjelenő nevelési kérdésekkel, problémákkal foglalkozik. Így tehát a célja a médiakompetencia és a médiaműveltség fejlesztése” (Nagy és Timár, 2018, 289).

A médiaműveltség az a képesség, amely lehetővé teszi, hogy kellő kritikai érzékkel tudjuk szemlélni a médiafogyasztás során megkapott élményeinket, ismereteinket, illetve tisztában kell lennünk azzal, hogy a média üzenetei megalkotott jellegűek (Koltay, 2016).

A médiaműveltség, médiatudatosság oktatása során tehát ki kell alakítanunk azt a kritikai készséget, amelynek felhasználásával a médiafogyasztók védekezhetnek a média manipulatív hatásai ellen. Manipulációról olyan kommunikációs helyzetekben beszélhetünk, amikor a közlőnek az a célja, hogy a befogadót rávegye valamire, de ezt nem nyílt közléssel teszi, hanem olyan implicit információkat rejt el közleményében, amelyek a befogadó ítéletét az ő céljai irányába befolyásolják (Kapitány és Kapitány, 2000).

Az Aspen Institute meghatározása bővebben értelmezi a médiaműveltséget, szerintük a médiaműveltség az a képesség, amely lehetővé teszi a médiafelhasználók számára azt, hogy „hozzáérjenek, feldolgozzanak, vagy létrehozzanak információs tartalmakat, meghatározott forrásokból, meghatározott kimenetek reményében” (Z. Karvalics, 2012, 28). Ezen ismeretek birtokában megfogalmazható a médiatudatosságra nevelés tartalma és célja. A médiatudatosságra nevelés és a médiáról való oktatás változó tudáselemeket, differenciált ismereteket hív életre kreatív képességfejlesztő gyakorlat, interaktív feladatok révén (vö. Jakab, 2014).

Emellett a médiaműveltség oktatásának további célja az is, hogy kialakítsuk azokat a készségeket, amellyel a felhasználók aktív és kreatív résztvevői lehetnek a média világának (Koltay, 2016). A médiában való aktív részvétel veszélyeket rejthet magában. A média veszélyeire azonban csak a média oktatásával tudjuk felhívni a figyelmet.

A média megismerése a 2012-ben kiadott NAT összes műveltségterületének követelményében szerepel különböző tartalmakkal. Mind a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (NMHH), mind a Hamisítás Elleni Nemzeti Tanács (HENT) hangsúlyozza, hogy a médiatudatosságra nevelésnek a képzés teljes időtartamában meg kell jelennie a tantervekben (vö. Horváth, 2013).

A NAT (110/2012. Korm. rend.) szerint a médiatudatosságra nevelés célja, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak, értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét, ezekkel kapcsolatban alakuljon ki a kritikai beállítódásuk, illetve sajátítsák el azt a tevékenység-központú magatartást, amely a demokratikus részvételi kultúra sajátja (vö. Herczog, Racskó, 2018).

Ugyanakkor a médiatudatosságra nevelést már korábban is el kell kezdeni, hiszen „a médiapedagógiának már helye van az óvodában is, ahol a foglalkozásokon

a médiaélmények játékos feldolgozása zajlik, rajzolás, bábozás, szerepjáték formájában” (Nagy, 2013, 176). A médiaüzenetek során létrejövő pozitív vagy negatív médiaélmények így feldolgozhatóvá válnak. Az óvodáskorú gyermekek saját médiatartalmat is létrehozhatnak, ennek során például újságot készíthetnek kollázs technikával, képek kivágásával és felragasztásával, rajzolással. Az óvodáskorú gyermekek a rajzolás mellett mozgásos fantáziautazással vagy dramatikus játékkal is feldolgozhatják a különböző médiaélményeket, ezekből pedig valós tudásra és tapasztalatra tesznek szert (vö. Nagy, 2013; Tímár, 2016).

A médiapedagógiai gyakorlatok kooperatív tanulási módszerre és elsősorban csoportmunkára épülnek. Ezeken a gyakorlatorientált foglalkozásokon a résztvevők aktívan működnek közre a feladatok megoldásában társaikkal. A gyakorlatok az élményalapú megközelítést állítják a középpontba. Ezek mellett a téma interdiszciplináris megközelítése miatt lehetőség van több tudományág ismereteinek felhasználására. A gyakorlatok során fejlődik a résztvevők társas kompetenciája, hatékonyan támogatja a személyiségfejlődést és a kommunikációs technikákat, stratégiákat is (vö. Nagy és Tímár, 2018). Ezen tudás birtokában az iskolában már továbbfejleszthetők a kialakult kompetenciák.

2. Médiatudatosság a pedagógusképzésben

A közelmúlt kutatásai bizonyítják, hogy a tanárok szakképzettsége nem megfelelő a médiaoktatáshoz. Magyarországon a tanárok 20-30%-a rendelkezik média szakos diplomával (vö. Hartai, 2014). Médiával kapcsolatos képzés szinte minden nagyobb egyetem képzési kínálatában megtalálható (BGE, BME, DE, DUE, EKE, KE, KJE, KRE, ME, METU, MILTON, PE, PPKE, PTE, SZTE). A képzési idő 4–10 félévet vehet igénybe attól függően, hogy melyik egyetemen melyik szakot választja a hallgató. Az általános pedagógusképzésben a tanítók és tanárok nem kapnak ilyen irányú képzést, ezért szükségük van módszertani, technikai segítségre digitális kompetenciájuk fejlesztéséhez. A tanárok továbbképzése tehát elengedhetetlenül szükséges, hogy hiteles ismereteket tudjanak nyújtani diákjaik számára a médiatudatosság területén is.

Az Eszterházy Károly Egyetemen Médiatudatosságra nevelés az iskolában címmel 2014 óta érhető el a témában szabadon választható kurzus a pedagógusképzésben. Az egyetem campusán, a Sárospataki Comenius Campuson 2015 óta rendszeresen meghirdetem ezt a tantárgyat. Mivel a médiatudatosságra nevelést már az óvodáskorban ajánlott elkezdeni, ezért a kurzust elnevezésétől eltérően az óvodapedagógus szakos hallgatók számára is kínáljuk a tanító szakos hallgatók mellett. Az oktatás tartalmát ennek megfelelően kibővítettem az óvodai médiatudatosságra nevelés kérdéseivel is. A hallgatók a kurzus ismereteit maguk is alkalmazni tudják majd pedagógiai gyakorlatukban. Ez a tantárgy

nyilván nem pótolhatja a teljes szakirányú képzést, de a hallgatóknak lehetőségük van legalább egy szemeszter alatt elmélyülni a médiatudatosságra nevelés témakörében.

A kurzus célja az, hogy „a hallgatók ismerkedjenek meg a média működésével, sajátosságaival, hatásmechanizmusával, s kapjanak lehetőséget az értelmező, kritikai, értékelvű beállítódás alapjainak elsajátítására. A tantárgy megismerteti a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével. A kurzus hozzájárul továbbá a médiatudatosságra, médiaműveltségre való nevelés tudatosításához, a médiaoktatás tartalmi-módszertani fejlesztéséhez” (Médiatudatosságra nevelés az iskolában kurzus tanegységleírása; vö. Horváth, 2013).

A médiaoktatás alapvetően két nemzetközileg ismert modell ismérvei alapján történhet. Az egyik ilyen modell a szociális-demokratikus modell, amely eszközként tekint a médiaoktatásra. E szerint a modell szerint a diákok bizonyos társadalmi kérdésekkel ismerkedhetnek meg. A másik modell az ún. befogadási-kritikai modell. Ezzel a modellel értek egyet magam is, és ezt szem előtt tartva dolgoztam ki a tanegység tartalmi rendszerét. Eszerint a cél az, hogy hallgatóink kritikusan értelmezzék a különböző média-tartalmakat, és ismerjék fel a média hatásmechanizmusait. Emiatt a kommunikációs és tömegkommunikációs alapismeretek elsajátítása elengedhetetlen. Meg kell ismertetnünk hallgatóinkkal a média műfajait, nyelvezetét, eszköztárát, a befogadás jellemzőit, illetve a hatás- és befogadásvizsgálatok ismérveit. Meg kell ismerniük a médiaműveltség témakörét, továbbá a gyermekek és a média viszonyának bonyolult kérdéseibe is beavatjuk őket. Ezen tudás birtokában nagyobb eséllyel válhatnak saját maguk is értő felhasználókká és hozzáértő tartalom-előállítókká.

A kurzus során az elméleti háttér megismertetése után a hallgatóknak lehetőségük nyílik arra, hogy a megszerzett ismeretekre építve gyakorlatorientált megközelítésben mélyítsék el tudásukat. Lehetőségük van csoportmunka keretében önálló médiaszövegeket alkotni (vö. Jakab, 2014). A foglalkozásokon saját médiaélményekre alapozva játékos szakmai gyakorlatokon keresztül rendszerezik és mélyítik el a már meglévő tudást (Nagy, 2013, Tímár, 2016). A médiaszövegek készítése összetett feladat, különböző tudományágak ismereteit felhasználva készíthetnek komplex anyagokat. Az önálló médiaszövegek megalkotása és előadása előtt különösen fontos kommunikációs tréninggyakorlatok végzése, elemzése és vezetése. A játékos gyakorlatok során a csoport hallgatói jobban megismerik egymást, és rutint szereznek a szóbeli megnyilatkozásban is. Kooperatív csoportmunkában dolgozzák fel a differenciált tananyagot, ami fejleszt a kooperációs készséget.

Fontosnak tartom, hogy a leendő pedagógusok komplex képzésben részesüljenek. A Médiatudatosságra nevelés az iskolában kurzus lehetőséget ad hallgatóink számára,

hogy a fenti témákat beépítsék az óvodai és az iskolai nevelő-oktató munkájukba, és olyan élményalapú foglalkozásokat tartsanak, amelyek révén fejleszthető a gyermekek médiatudatossága, amit egész életen át fejleszteni kell.

A hallgatók nagy lelkesedéssel fogadják az újszerű feladatokat és kreatív megoldásokkal készítik el a különböző témakörben elvártakat. A kiválasztott témákat technikai és szakmai szempontból is kiváló projektmunkák keretében dolgozták fel. Néhány példa a megvalósult munkák közül: tudósítás, időjárásjelentés, Campus-híradó, oktató kisfilm a Neptun-rendszer használatáról, Campus Hírlap, Comenius Hírlap. A kurzus rendkívül népszerű a hallgatók körében, ennek alátámasztására néhány hallgatói reflexiót mutatok be:

„Nagyon tetszettek a gyakorlati feladatok a Médiatudatosságra nevelés órán. Beleláthattunk a média világába (videóvágás; forgatókönyv készítése). Nem is olyan egyszerű, mint gondoltuk.”

„Tetszett a média feladat. Először nehéznek tűnt. Örültem, hogy csapatban kell dolgozni, mert szeretem a csapatmunkát. A forgatás elég sokáig tartott, sokat nevettünk, jól éreztük magunkat. A videó is jól sikerült. Valamelyest átérezhettük, hogy milyen lehet egy híradós munkája. Összességében egy nagyon jó feladat volt, én nagyon élveztem.”

„A Médiatudatosságra nevelés az iskolában tantárgyat szabadsáv óráként vettem fel. Minden órán lelkesen vettem részt, élveztem az órákat a gyakorlatiasságuk miatt. A médiaanyag készítése hab volt a tortán. Örültem, hogy csapatunkat magunk alakíthattuk ki. Előre készültünk, terveztünk, ötleteltünk. Izgalommal vágtunk neki, de a végére felszabadultak lettünk és átéreztük, hogy milyen jó érzés is bemutatni a kész műveinket.”

Hallgatóinkban nemcsak a Médiatudatosságra nevelés az iskolában című kurzus esetében, hanem minden tanegység keretében tudatosítanunk kell, hogy az interneten talált információk hitelességét és szakmaiságát ellenőrizni kell, és azokra hivatkozni minden esetben kötelező. Ezen kérdések taglalása során a média jogi és etikai háttérének megismertetése és hangsúlyozása elkerülhetetlen. Ennek kapcsán a hallgatókban ki kell alakítani a digitális írástudás képességét. Ez a képesség „magába foglalja azt értő olvasást és a megszerzett információk kritikus kezelését. Része a könyvtárak használatának, a keresési stratégiák alkalmazásának készsége, az információforrások és a talált információ értékelése, kritikai kezelése” (Koltay, 2009, 114–115).

2.1. A médiatudatosság kérdését támogató portálok

Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016) meghatározza a pedagógusok számára is azokat az elvárásokat és módszertani kívánalmakat, amelyekkel segíteni tudják diákjaik digitális kompetenciájának kialakítását és fejlesztését. A stratégia felhívja a figyelmet arra, hogy a pedagógusok IKT-tudásának, módszertani kultúrájának meg

kell felelnie a digitális oktatás követelményeinek. A médiatudatosságra nevelést szervesen be kell építeniük az összes tantárgy oktatásába napi szinten (vö. *Herczog, Racskó*, 2018). Ebben segítségükre lehetnek a következő internetes felületek, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy a pedagógusok a médiatudatosságra nevelés témakörét be tudják építeni mindennapi nevelő munkájukba.

<http://www.mediatudor.hu/>

A Médiatudor az első olyan vállalkozás Magyarországon, amely célul tűzte ki azt, hogy az alsó tagozatos diákok médiatudatosságát kialakítsa és fejlessze. A Médiatudor program 2007 óta működik. Az ingyenesen elérhető segédanyagok az alsó tagozatos diákok médiatudatosságának fejlesztését célozzák. Ezeket az oktatási segédanyagokat szakmai bizottság fejleszti, ami garantálja a módszertani és szakmai korrektséget. A médiatudatosság kérdésében számos szakirodalmi forrás érhető el az oldalon, illetve regisztráció után online bemutatóórákba is bepillanthatnak az érdeklődők. A Médiatudor a tanárok számára 60 órás akkreditált pedagógus-továbbképzés keretében kínál szakmai fejlődési lehetőséget. A képzés során a pedagógusok megismerkedhetnek az internet veszélyeivel, illetve megkapják azt a tudást, amellyel segíteni tudják a gyerekeket abban, hogy kivédhessék a digitális világ veszélyeit. Az oldal természetesen a szülők számára is kínál tartalmakat, hiszen a szülőknek is rendkívül fontos szerepe van a médiatudatosságra nevelésben.

<http://televele.hu/>

A Televele Médiapedagógiai Műhely Egyesületnek is az a célja, hogy a gyermekekhez közelebb kerüljön a médiapedagógia. A gyermekek fejlesztése mellett a 2009-ben alakult egyesület célja a szülők és nevelők médiával kapcsolatos ismereteinek bővítése, kompetenciájuk fejlesztése a mindennapi médianevelés területén. Ennek előmozdítása érdekében foglalkozásokat, műhelymunkákat és publikációkat tár a nyilvánosság elé, hogy formálja a médiakritikai szemléletet, és biztosítsa a médiakörnyezet megismerését. Nagy előnye az oldalnak, hogy a pedagógusok továbbképzését nemcsak a hagyományos módon képzelik el, hanem a tanárok e-learning-anyagokkal is fejleszthetik tudásukat. Az elektronikus tanulás praktikus, hiszen a pedagógusok a saját időbeosztásuk szerint, önállóan, akár az otthonukban is feldolgozhatják az elsajátítandó ismeretanyagot.

<http://televele.hu/moped/>

A Televele Médiapedagógiai Műhely Egyesület MOPED-programcsomagjában óvodás-korú gyermekek, alsó és felső tagozatos diákok számára kifejlesztett foglalkozástervezetek és óravázlatok találhatók. Az óvodásoknak szóló program a következő témakörökkel

foglalkozik: médiaélmények és azok feldolgozása szerepjátékkal, ismerkedés az újságokkal és médiatartalom készítése montázssal, valóság és médiavalóság közötti különbség megismerése, hangok világa és azok élményfeldolgozása rajzolással. A szakmai csoport komplex anyagot állított össze a pedagógusok számára, módszertani ajánlásokkal és szakmai háttéranyaggal, amely nagy segítség a foglalkozások előkészítéséhez és tervezéséhez. Emellett pedig a különböző foglalkozások alkalmával készített videófelveteleket is megtekintheti az érdeklődő.

Az alsó és a felső tagozatos diákok számára is 6-6 témakör-feldolgozást találhatunk az oldalon. A témakörök megegyeznek, de tartalomban a korcsoportoknak megfelelő módon vannak kidolgozva. Hat témakörben találhatunk óratervezeteket, háttéranyagokat és az órákon készített videófelveteleket is. A témakörök a következők: médiaélmények, médiahősök/sztár, közösségi oldalak, hír, reklám, kép-hang történet. Ezek a kidolgozott óratervezetek nagyban segíthetik a pedagógusok munkáját.

<http://buvosvolgy.hu/>

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság hozta létre Magyarország első médiaértés-oktató központját, amely 2014 óta működik. A központ célja az, hogy megtanítsa a 6–16 éves gyerekeknek azt, hogyan használják tudatosan és biztonságosan a médiát. A búvös-völgyi programokon részt vevő gyerekek játszva, ötletes, alkotó szellemű folyamatok során, képzett animátorok segítségével sajátítják el azt, hogyan hatnak rájuk a médiatartalmak, továbbá megismerkednek a média hatásmechanizmusaival, és megtanulhatják a tudatos médiahasználat alapjait. A gyermekek előzetes bejelentkezés után 5-6 órás foglalkozásokon vehetnek részt. Itt betekintést nyerhetnek a média működésébe, és aktív résztvevői lehetnek a film, híradó, sajtó, rádió, reklám készítésének.

Összegzés

Mai felgyorsult és a média által túlzottan uralt világunkban szükségszerű, hogy minden érintett megértse, hogy a médiát tudatosan kell használni, és ehhez fontos, hogy az oktatás is megtegye a maga területén a szükséges lépéseket. Ezért foglalkoztam ebben az írásban a médiaműveltség, a médiatudatosság témájával, hiszen ma mindkettő nagy jelentőséggel bír. Láthattuk, hogy a NAT kötelezően előírja, hogy a teljes képzés idején jelen legyen a médiatudatosság, és épüljön be az összes tantárgy tartalmába, ezért szükséges, hogy a pedagógusképzésben is hangsúlyosan jelenjen meg ez a tartalom. Az Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campusán működő kurzus ennek megfelelően a médiatudatosság és médiaműveltség kérdését állítja a fókuszba. Az írásban összefoglaltam, hogy

a kurzus résztvevői milyen elméleti és gyakorlati ismereteket sajátíthatnak el. A hallgatók naprakész tudást kapnak, és komplex gyakorlati ismeretekre is szert tesznek. Nagy hangsúlyt fektetnek technikai és módszertani tudásuk bővítésére is. Ennek során megismerik a médiatudatosság kérdését támogató portálok nyújtotta lehetőségeket.

Ezzel az összefoglaló írással kívántam rávilágítani a médiatudatosság fontos és komplex kérdéseire, illetve segítséget kívántam nyújtani az általam meghirdetett kurzus tapasztalataival és a portálok megismertetésével. A tanulmányban szereplő információk hozzájárulhatnak a leendő és a gyakorló pedagógusok médiatudatosságának kialakításához, fejlesztéséhez.

Irodalom

- Aczél P. (2013). Médiaműveltség. In: Nagy-Király Vivien (szerk.): *Médiatudatosság az oktatásban (Konferenciakötet)*, OFI, Budapest, 39–45.
- Dessewffy T. (2004). *Bevezetés a jelenbe*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2004.
- Forgó S. (2009). Az új média és az elektronikus tanulás, *Új Pedagógiai Szemle*, 8–9, 91–96.
- Giddens A. (2000). *Elszabadult világ: Hogyan alakítja át az életünket a globalizáció?*, ford. Gárdos J., Perfekt, Budapest.
- Hartai L. (2014). Médiaműveltség–iskolakeretben (a médiaműveltség fejlesztése az európai közoktatás rendszerében). (http://televele.hu/wpcontent/uploads/2014/03/hartai_mediamuveltség_iskolakeretben.pdf (Letöltés: 2019. 05. 30.))
- Herzog Cs., Racsko R. (2018). A médiatudatosság fejlesztésének lehetőségei a digitális átállás korában. In: *Agria Média 2017.*, Líceum Kiadó, Eger, 27–33. <https://doi.org/10.17048/AM.2018.27>
- Horváth Zs. (2013). A médiatudatosságra nevelés In: Nagy-Király V. (szerk.): *Médiatudatosság az oktatásban (Konferenciakötet)*. OFI, Budapest, 15–25.
- Jakab Gy. (2014): A médiaoktatás értelmezési kereteiről, *Új Pedagógiai Szemle* 2014/9–10. <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-mediaoktatás-értelmezési-kereteiről> (Letöltés: 2019. 05. 30.)
- Kapitány Á., Kapitány G. (2000). *A tömegkommunikáció szimbolikus üzenetei: kommunikáció, demokrácia, média*. Sajtóház Kiadó, Budapest.
- Koltay T. (2009). Médiaműveltség, média-írástudás, digitális írástudás, *Médiakutató*, 10 (4), 111–116.

- Koltay T. (2016). Médiaműveltség, digitális bennszülöttek: a mítoszok vége? *Iskolakultúra* 2016/1. 102–109.
- Livingston S. és mtsai (2014). Situating media literacy in the changing media environment: Critical insights from European research on audiences. Audience transformations: Shifting audience positions in late modernity. *Routledge Studies in European Communication Research and Education* 1. 210–227.
- Lénárd A. (2015). A digitális kor gyermekei. *Gyermeknevelés*, 3 (1), 74–83.
- Nagy K. (2013). Médiaélmény, médiavalóság, médiahasználat. *Irodalomismeret*, 1, 175–183.
- Nagy K., Timár J. (2018). A kritikai médiaműveltség fejlesztése In: Dombi J. – Farkas J. – Gúti E. (szerk.): *Aszimmetrikus kommunikáció –aszimmetrikus viszonyok*. Szak Kiadó, Bicske, 288–312.
- Timár B. (2016). Médiapedagógia, médiaélmény – tudatosság a média használatában. In: Kolosai N. és M. Pintér T (szerk.): *A gyermekkultúra jelen(tőség)e*. Mikonya Gy., az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar dékánja, Budapest, 259–272.
- Z. Karvalics L. (2012). Információskultúra, információs, műveltség–egyfogalomcsalád értelme, terjedelme, tipológiája és története, *Információs Társadalom*, 12 (1), 7–43.
- <http://www.mediatudor.hu/> (Letöltés: 2019. 08. 21.)
- <http://televele.hu/> (Letöltés: 2019. 08. 21.)
- <http://televele.hu/moped/> (Letöltés: 2019. 08. 21.)
- <http://buvosvolgy.hu/> (Letöltés: 2019. 08. 21.)

Név: dr. Kökényesi Nikoletta

Munkahely: Eszterházy Károly Egyetem Sárospataki Comenius Campus Humán Tudományok Intézete

Beosztás/foglalkozás: egyetemi adjunktus

e-mail: kokenyesi.nikoletta@uni-eszterhazy.hu

Szakmai bemutatkozás: Kökényesi Nikoletta 2000-ben kezdte meg tanulmányait a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának politológia szakán. 2002-ben kiváló tanulmányi eredményeiért köztársasági ösztöndíjban részesült. 2005-ben szerezte meg a politológia szakos bölcsész és középiskolai tanári diplomáját kiváló minősítéssel. 2003-ban felvételt nyert a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának magyar nyelv- és irodalomtudományi szakára. Magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész és középiskolai tanári diplomáját 2008-ban szerezte meg kiváló minősítéssel. 2008 és 2011 között a Miskolci Egyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájában, a klasszikus szövegtudomány területén állami ösztöndíjas doktorandusz hallgató volt. Kutatási témája:

Napjaink sajtóműfajainak vizsgálata a retorikai-stilisztikai szövegelemzés módszerével. PhD-oklevelét 2015-ben szerezte meg.

2015 óta oktatója az Eszterházy Károly Egyetemnek és jogelődjének. Elsődleges szakterülete a retorika, stilisztika, médiatudomány. Oktatói munkája mellett részt vállal az egyetem, a Sárospataki Comenius Campus tudományos életében, a tudományos diákköri munkában, szakbizottsági munkákban.